

Anmälningar och notiser

Politisk reflexivitet vid etnologiseminarium i Lund

Etnologins politiska aspekter och etnologiska studier av politik stod i centrum för det helgseminarium som under rubriken Politisk reflexivitet genomfördes den 16–18 november 2001 vid Etnologiska institutionen i Lund. Till seminariet hade landets alla doktorander i etnologi inbjudits. Trettio doktorander deltog. Seminariet var organiserat som föreläsningar, gemensamma diskussioner med inledare samt gruppdiskussioner.

Tom O'Dell inledde seminariet med en föreläsning som gav en rad olika infallsvinklar på ordparet politisk reflexivitet. Han pekade bl.a. på hur 1980-talets postmodernism gjorde kopplingen mellan vetenskap, politik och estetik tydlig.

Mats Börjesson, sociolog från Stockholm, föreläste om sociologins sätt att formulera forskningsbara problem. Hans fokus låg på hur sociala, medicinska och rättsvårdande instanser definierar sociala problem och på vilket sätt so-

ciologin tar sig an och bearbetar dessa.

Fredrik Nilsson, Lund, inledde en diskussion om och behovet av en etnologisk forskning om politik. Nilsson noterade hur etnologer inte sällan undersöker politiska frågor utan att uttala just de politiska aspekterna. Maja Povrzanović Frykman, Lund och Malmö, utgick från sina erfarenheter från Kroatien och inledde med att diskutera förutsättningarna för etnologisk forskning under krigstillstånd, inte minst när frågor om etnisk, regional och nationell identitet är under omprövning.

De följande gruppdiskussionerna kretsade i huvudsak kring 1) Problemformuleringsinitiativet, 2) Forskningsresultatens användning, 3) Politiska aspekter på forskning om politiskt brännbara teman samt 4) Etnologisk forskning om politik.

Förutom att bearbeta temat politisk reflexivitet var syftet med seminariet att etablera en mötesplats för landets doktorander. Förhoppningen är att seminariet är det första i en årligen återkommande serie där en institution varje år ansvarar för arran-

gemang och tema. Vid avslutningen på lundaseminariet var deltagarna eniga om att Umeå är en lämplig institution att arrangera 2002 års seminarium.

Lars-Eric Jönsson

Forskarassistent i etnologi vid Lunds universitet

*

Kunskapssamhällets sociala historia

Peter Burke: *A Social History of Knowledge. From Gutenberg to Diderot*. Cambridge: Polity Press, 2000.

Hur sätter man fingret på begreppet "kunskap"? Och hur skiljer man på kunskap och "information"? Begreppen är inte alldeles lätta att definiera, mångtydiga som de är till sin karaktär. Med vår tids informationsteknologi har dessa frågor ställts på sin spets. Internet används i stor utsträckning till att lagra, behandla och vidarebefordra information i olika former, och anlitas allt mer som både källa och referens, som om vore det vår tids "bibliotek". Men frågan är hur vi skall hantera all

denna information, hur skall vi tolka den, och när kan vi tala om att det verkligen är *kunskap* och inte enbart information som flimrar fram på skärmen?

Den brittiske kulturhistorikern Peter Burke hör till dem som vänt och vridit på denna problematik. I sin nya bok har han sammanfattat fyrtio års studier kring kunskapsanvändningen i Europa. Som bokens undertitel "From Gutenberg to Diderot" anger, ligger tyngdpunkten på tiden från ca 1450 när det blev möjligt att i tryckt form sprida information, kunskap och vetenskap, fram till mitten av 1700-talet och utgivningen av Diderots *Encyclopédie*.

Inledningsvis ger Burke en givande och översiktlig redogörelse för den forskning som bedrivits under 1900-talet kring "kunskapens sociologi". Han pekar på hur namn som Max Weber, Karl Mannheim och Thorstein Veblen tidigt påvisade kunskapsspridandets sociala betydelse. Och med den i många fall tvärvetenskapliga forskning

som präglat t.ex. Thomas Kuhn, Jürgen Habermas, Claude Lévi-Strauss, Michel Foucault och Norbert Elias lades grunden till de frågeställningar kring kunskapsfrågor som vi kan se som aktuella ännu i dag.

Till Burkes förtjänster hör att han försöker se den historiska utvecklingen såväl ur elitens som det vanliga folkets perspektiv. Han talar om en "kunskapspluralism" och menar att olika delar av samhället har bruk av olika slags kunskap – och han skiljer

också, framför allt när det gäller den tidigmoderna epoken, på lärd och folklig kunskap. Hans tes är att kunskaper och erfarenheter byttes och förmedlades mellan samhällsskikten – nya mötesplatser uppstod. Man kan urskilja hur varje tid har frambringat sitt eget moderniseringsprojekt. Tryckpressen var definitivt en innovation utan motstycke, och en konsekvens av renässansens kunskapsrevolution var att den *lärda* kunskapen, via böcker och andra trycksaker, fick en vidare spridning och att även mer lokala och vardagliga kunskaper togs upp och synliggjordes för en större allmänhet. Detta var något nytt.

Kunskapsrevolutionen är ingalunda ett avslutat kapitel, vi är mitt uppe i den. För den som vill få insikter, bakgrund och nya perspektiv rörande detta forskningsområde är Peter Burkes *A Social History of Knowledge* en alldeles utmärkt "utsiktsplats".

Roger Jacobsson

Kulturella Perspektivs
redaktör